

10. Венгер Л.А. Психология / Л.А. Венгер, В.С. Мухина. – М. : Просвещение, 1988. – 336 с.
11. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования / Л.С. Выготский. – М. : Педагогика, 1956. – 263 с.
12. Гальперин П.Я. Введение в психологию / П.Я. Гальперин. – М. : Педагогика, 1976. – 334 с.
13. Давыдов В.В. Виды обобщения в обучении (Логико-психологические проблемы построения учебных предметов) / В.В. Давыдов. – М. : Педагогика, 1972. – 424 с.
14. Занков Л.В. Избранные педагогические труды / Л.В. Занков. – М. : Педагогика, 1990. – 424 с.
15. Запорожец А.В. Формирование восприятия у дошкольников / А.В. Запорожец, Л.А. Венгер. – М. : Просвещение, 1968.
16. Зязюн И.А. Учитель: Экспериментальная целевая программа. “Школа – пед. вуз. – школа” / И.А. Зязюн. – Полтава, 1985.
17. Костюк Г.С. Избранные психологические труды / Г.С. Костюк. – М. : Педагогика, 1988. – 304 с.
18. Кочетов А.И. Педагогическое исследование / А.И. Кочетов. – Рязань, 1975. – 177 с.
19. Леушина А.М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста / А.М. Леушина. – М. : Просвещение, 1974. – 368 с.
20. Люблинская А.А. Воспитателю о развитии ребенка / А.А. Люблинская. – М. : Просвещение, 1972. – 256 с.
21. Менчинская Н.А. Вопросы обучения и воспитания / Н.А. Менчинская // Советская педагогика. – 1979. – № 9. – С. 34–41.
22. Метод научной педагогики Марии Монтессори / сост. и ред. книги З.Н. Борисова, Р.А. Семерникова. – К., 1993. – 130 с.
23. Непомнящая Н.И. Психологический анализ обучения детей 3–7 лет (по материалам математики) / Н.И. Непомнящая. – М. : Педагогика, 1983. – 112 с.
24. Поддьяков Н.Н. Мышление дошкольника / Н.Н. Поддьяков. – М. : Педагогика, 1977.
25. Усова А.П. Обучение в детском саду / под ред. А.В. Запорожца. – 3-е изд., испр. – М. : Просвещение, 1981. – 176 с.
26. Щербакова Е.И. Методика обучения математике детей дошкольного возраста / Е.И. Щербакова. – К. : Вища школа. Головное изд-во, 1985. – 247 с.
27. Эльконин Д.Б. Психология игры / Д.Б. Эльконин. – М. : Владос, 1999. – 358 с.
28. Ярмаченко Н.Д. Педагогическая деятельность и творческое наследие А.С. Макаренка / Н.Д. Ярмаченко. – К., 1989.

ХАУСТОВА О.В.

ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕГРАТИВНОГО АРТ-ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ДУХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УЧИТЕЛЯ

Розвиток духовного потенціалу вчителя в ускладнених соціокультурних та соціально-економічних умовах життя і праці є актуальною проблемою сьогодення. Багатий духовний світ учителя є одним із джерел розвитку духовності учнів, що зумовлює сконцентрованість наукових пошуків на проблемі сприяння вчителю в самовдосконаленні його інтелектуальних, етичних та естетичних потенцій. Питання про шляхи впливу на духовний потенціал учителя в умовах технологізації освіти знаходиться в площині сучасних психолого-педагогічних технологій. Актуальним стає завдання

розробки та впровадження таких технологій у післядипломному освітньому процесі, які дають змогу справляти інтегративний вплив на духовний потенціал вчителя.

Сутність, структуру та особливості освітніх педагогічних технологій вивчають такі науковці, як: Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларін, О. Козлова, О. Пометун, В. Сластьонін, Г. Селевко та ін. В. Боксгорн, С. Коновець, О. Коваленко, О. Морозов, Д. Чернілевський розглядають креативні психолого-педагогічні технології у вищій школі. Л. Шевченко, Є. Медведева, Т. Добровольська, Л. Уфімцева, Ж. Валеева висвітлюють особливості застосування арт-педагогічних технологій у навчально-виховній діяльності шкільних та позашкільних освітніх закладів. Проте можливості арт-педагогічних технологій у післядипломній освіті вивчені недостатньо.

Мета статті – розкрити особливості арт-педагогічних технологій, які впливають на духовний потенціал вчителя в післядипломному освітньому процесі.

Розглянемо розуміння сутності педагогічних, арт-педагогічних технологій в сучасних наукових дослідженнях.

М. Кларін вважає, що педагогічна технологія є системною сукупністю й порядком функціонування всіх особистісних, інструментальних і методичних засобів, що використовуються для досягнення педагогічних цілей. З іншого погляду, який представляє В. Сластьонін, педагогічна технологія є закономірною педагогічною діяльністю, яка реалізує науково обґрунтований проект дидактичного процесу й відзначається вищим ступенем ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж за використання традиційних методик навчання. Г. Селевко характеризує педагогічну (освітню) технологію як систему функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, що побудована на науковій основі, запрограмована за часом і простором, призводить до намічених результатів [3, с. 4].

Якщо освітня технологія відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, то педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій у навчально-виховному процесі за наявності певних умов (Г. Селевко, І. Дичківська та ін.).

Зазвичай педагогічна технологія має такі структурні компоненти, як: а) концептуальна основа; б) змістова частина, яка охоплює: постановку, максимальне уточнення, формулювання цілей (загальних і конкретних) щодо досягнення результатів; зміст навчального матеріалу; в) процесуальна частина, до складу якої належать такі компоненти: організація навчального процесу відповідно до поставлених цілей; методи й форми навчальної діяльності учнів та діяльності викладачів; управління навчальним процесом (оцінювання поточних результатів, корекція навчання, спрямована на досягнення поставлених цілей); заключна оцінка результатів.

Д. Чернілевський дає авторське визначення категорії креативна “психолого-педагогічна технологія”, сутність якої “полягає у творчому підході до вирішення проблеми педагогічного процесу, у ході якого інтереси й цінність особистості є домінуючим компонентом організації та змісту

навчальної діяльності” [2, с. 324]. На думку дослідника, ознакою креативних психолого-педагогічних технологій є активна взаємодія суб’єктів освітнього процесу на основі партнерських відносин, організація різноманітних форм творчості, пошукової розумової діяльності. Специфічність креативної технології освіти полягає в її спрямованості на розвиток здатності суб’єкта створювати й вилучати знання з одержаної інформації [2, с. 325–326]. Зазначеним вимогам відповідають проблемні, імітаційні, дослідницькі, ігрові, комп’ютерні, проектні, контекстні та інші моделі навчання, які передбачають використання різноманітних форм спільної, групової навчальної діяльності, організацію діалогічного спілкування й взаємодії суб’єктів освітнього процесу.

Висвітлюючи технології, які в післядипломному освітньому процесі здатні впливати на розвиток духовного потенціалу вчителів, слід відзначити такі, як педагогічні арт-технології (які впливають на естетичний бік духовного потенціалу), технології організації дослідної діяльності, технології проблемного навчання, формування саногенного мислення (що розвивають розумову складову духовного потенціалу), технологію педагогічної підтримки, контекстні технології (які впливають на етичну складову духовного потенціалу), технології збереження здоров’я (духовного зокрема).

Педагогічні арт-технології виникли на перетині педагогіки, мистецтва та арт-терапії, засновані на інтегративному впливі на особистість різноманітних видів мистецтва та художньо-ігрових форм її творчої активності. Такі педагогічні технології сприяють актуалізації внутрішніх ресурсів, спрямовані на формування ціннісної сфери особистості, її духовно-моральний розвиток шляхом творчого самовиразу за допомогою мистецьких засобів і прийомів впливу на свідомість особистості. Педагогічні арт-технології дають змогу суб’єкту оволодівати продуктивними засобами розумової діяльності й засвоєння знань, умінь і навичок у процесі творчої діяльності.

Характеризуючи мету й завдання педагогічних арт-технологій, слід зазначити, що вони забезпечують успішний розвиток і саморозвиток особистості, розкриття її потенційних можливостей та надання психологічної допомоги й підтримки в подоланні проблем, що виникають у процесі конструктивної соціалізації та духовного розвитку особистості. Арт-педагогіка покликана розкривати місце й роль мистецтва в особистісному розвитку, актуалізації духовно-морального самовиховання, самодослідження, самопізнання, самоорганізації. Серед її завдань визначають полегшення процесу навчання; надання соціально прийнятних умов для виходу агресивності та інших негативних почуттів; надання можливостей отримання матеріалу для інтерпретації та діагностичних висновків; опрацювання навчального матеріалу з опорою на наявний духовний і душевний досвід педагога, що робить знання, вміння й навички особистісно значущими; налагодження відносин між суб’єктами післядипломного педагогічного процесу, створення найбільш сприятливих умов для ведення діалогу, продуктивного навчання; сприяння збереженню цілісності людської особистості шляхом

впливу, передусім, на етичну, естетичну, емоційну сферу особистості в процесі навчання; сприяння самопізнанню, самовизначенню, самореалізації через залучення до плодів творчості всього людства в різних його іпостасях, через власну творчість.

Арт-педагогічний супровід розвитку духовного потенціалу педагога виявляється в забезпеченні психологічно комфортного самопочуття суб'єкта в процесі сприйняття й відтворення продуктів естетичної діяльності, що забезпечує умови здоров'язбережної освіти; вільного самовиразу суб'єкта в атмосфері безоцінного, емпатійного ставлення оточення й створенні умов для позиціонування ціннісних орієнтацій; активізації конструктивної, безконфліктної взаємодії, що стимулює сумісні дії учасників процесу в породженні ціннісно-сміслових утворень, ідеалів, норм, що мають особисте значення й створюють систему моральних орієнтацій.

Для активізації особистісних ціннісних смислів педагогів використовують такі методи арт-педагогіки, як метод роз'яснення, аналізу твору, метод тематичного відбору художніх творів, метод контрадикторних переконань, метод вирішення завдань на основі аналізу проблемних ситуацій, метод художнього відтворення ціннісної ідеї. Існують методи й прийоми, що сприяють висловленню ціннісного ставлення: метод створення ситуацій емоційної децентрації, метод розвитку емоційно-почуттєвого співпереживання художнім образам, метод створення ситуацій сумісних переживань, метод взаємозбагачення почуттями оточення. Серед методів і прийомів формування досвіду оптимально-ціннісної поведінки у сфері художньо-практичної діяльності слід відзначити метод педагогічного моделювання, ігор-драматизацій з наочним показом альтернативних форм поведінки, метод проблемно-ціннісних ситуацій, що сприяє їх реальній активності, метод стимулювання ціннісних моделей поведінки, методи імпровізації, проблемно-діалоговий метод, метод гри.

Запропонована технологія дає змогу поєднати навчальне та аксіологічне спрямування освітнього процесу, застосувати вплив на особистість різноманітних видів мистецтва, активізувати її творчу активність. Технологія сприяє актуалізації внутрішніх ресурсів, спрямована на розвиток духовно-моральної, ціннісно-сміислової, розумової та емоційної сфери особистості з допомогою організації творчого сприйняття і самовиразу педагога на основі мистецьких засобів і прийомів впливу на свідомість особистості. Інноваційна розробка заснована на активному використанні арт-педагогічних досягнень бібліотерапії, драмотерапії, фототерапії, музикотерапії, кольоротерапії тощо.

Технологія базується на концептуальній основі, має змістовий та процесуальний компоненти.

Концептуальна основа ґрунтується на провідній ідеї про те, що духовний потенціал учителів у післядипломному педагогічному процесі розвивається за умови інтегративного впливу на його розумовий, етичний, естетичний компоненти арт-педагогічними засобами з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Ідеями, що становлять концептуальну основу запропонованої технології, є:

- гуманізація (сходження до особистості, до людини як найвищої цінності);
- креативність (забезпечення умов психологічної безпеки й свободи для творчості, прийняття безумовної цінності індивіда, відмова від зовнішньої оцінки, емпатійне розуміння);
- інтегративність (поєднання всіх видів і форм організації діяльності, які дають змогу збагачувати морально-естетичну сферу педагога);
- рефлексивність (розвиток осмислення й подолання проблемних ситуацій, здатності набувати нових смислів і цінностей, адаптуватися в незвичних міжособистісних системах відносин, ставити й вирішувати неординарні професійно-педагогічні та духовно-практичні завдання);
- здійснення комплексного виховного впливу на формування цінностей і смислів особистості шляхом художнього сприйняття, індивідуальної та спільної творчості, колективної роботи зі створеними образами, арт-педагогічних ігор;
- вплив на морально-етичні, естетичні, комунікативно-рефлексивні основи особистості та сприяння її соціокультурній адаптації з допомогою мистецтва;
- трансформація досвіду, сконцентрованого в мистецтві шляхом його візуально-образної реконструкції в індивідуально-особистісній смислові утворення, які збагачують життєвий досвід особистості;
- мистецтво є культурним середовищем розвитку особистості. Засвоєння цінностей мистецтва та їх реалізація в індивідуальній чи сумісній творчій діяльності дає змогу створити умови для здійснення ціннісного вибору та створення відносин з оточенням.

В основу технології покладено принципи педагогічних арт-технологій, а саме:

- принцип емоційно-ціннісної спрямованості художньо-продуктивної активності суб'єкта;
- принцип опори на суб'єктивну діяльність, що передбачає організацію предметно-практичної, особистісно значущої діяльності в певному соціальному контексті на емоційно позитивному фоні;
- принцип надситуативної активності (створення експериментальних ситуацій, у яких засвоюються нові цінності, емоції, поведінка, новий досвід);
- принцип опори на педагогічну субкультуру;
- принцип цілісності всіх організаційних форм і змісту виховання на всіх рівнях;
- принцип інтегративності впливу (педагогічних можливостей різних видів мистецтва);
- принцип полюсності впливу (контакт зі світом цінностей та анти-цінностей);
- принцип повторності;
- принцип гуманізації.

Серед завдань, яких дає змогу досягнути інноваційна розробка, слід відзначити полегшення процесу навчання; надання соціально прийнятних умов для виходу агресивності та інших негативних почуттів; надання можливостей отримання матеріалу для інтерпретації й діагностичних висновків; опрацювання навчального матеріалу з опорою на наявний духовний і душевний досвід педагога, що робить знання, вміння й навички особистісно значущими; налагодження відносин між суб'єктами післядипломного педагогічного процесу, створення найбільш сприйнятливих умов для ведення діалогу, продуктивного навчання; сприяння збереженню цілісності людської особистості шляхом впливу, передусім, на етичну, естетичну, емоційну та розумову сферу особистості в процесі навчання; сприяння самопізнанню, самовизначенню, самореалізації через залучення до плодів творчості всього людства в різних його іпостасях, через власну творчість.

Змістовий компонент технології представлений завданнями та змістом освітньої діяльності з учителями в післядипломному педагогічному процесі для ефективного розвитку їхніх духовних потенціалів.

Зміст роботи з педагогами поділяється на такі блоки: 1) діагностичний, що дає змогу вивчити особливості духовного розвитку особистості; 2) стимуляційний, який сприяє розвитку мотивації духовного розвитку, саморозвитку педагога; 3) творчий, на якому відбувається засвоєння цінностей в індивідуальній та сумісній творчій діяльності; 4) корекційний, що корегує прояви суб'єкта, які перешкоджають розвитку духовного потенціалу педагога; 5) рефлексивний, що передбачає усвідомлення результатів.

Процесуальний компонент технології розкриває особливості організації освітнього процесу, форми й методи роботи з педагогами в післядипломному педагогічному процесі, способи оцінювання поточних та кінцевих результатів корекційної роботи.

Технологія базується на використанні методів бібліотерапії, драмотерапії, фототерапії, музикотерапії, кольоротерапії тощо.

Бібліотерапією є метод впливу на психіку особистості, що передбачає вибір книг, орієнтованих на коло проблем певної особи чи групи. Згідно з методикою, бібліотерапія передбачає спільний аналіз змісту, який відбувається після прочитання.

Драмотерапією є метод арт-терапевтичного впливу на пам'ять, волю, уяву, почуття, увагу, мислення суб'єкта на основі драматизації комунікативних ситуацій, який дає змогу розвинути логіку, здійснити мрії в процесі гри, перевірити в дії багато міжособистісних впливів.

Фототерапією є одна з форм педагогічної арт-терапії, яка впливає на розвиток і гармонізацію особистості. Вона передбачає роботу з готовими фотографіями й створення оригінальних авторських знімків. Основним змістом фототерапії є створення або сприйняття фотографічних образів, яке доповнюється їх обговоренням та різними видами творчої діяльності. Це може бути вигадкування історій, використання додаткових технік і прийомів зображувальної діяльності, виготовлення з фотографій фігур та по-

дальша гра з ними, сценічне їх подання, робота з костюмами та гримом, рух і танці, художні описи тощо.

Музикотерапія – метод впливу на свідомість особистості, її емоційні стани для заспокоєння й зосередження з допомогою прослуховування або виконання музичних творів.

Слід зазначити, що процес застосування технології відбувається за умови матеріально-технічного забезпечення, що дає змогу застосовувати мультимедійні презентації, відеоматеріали. Необхідним є доступ педагогів до комп'ютерного обладнання.

Використання ІКТ-технологій дає можливість застосовувати мультимедійні презентації та відеоматеріали, які поділяються за такими ознаками:

1) презентації та відеоматеріали, спрямовані на надихання, релаксацію, творчу стимуляцію уяви педагогів;

2) презентації, які мають етичний, естетичний та теоретико-педагогічний зміст. Вони розподіляються на презентації-приклади для творчої діяльності вчителів зі створення подібних матеріалів для школярів та презентації для навчання й розвитку педагогів;

3) презентації, які дають змогу справити корегувальний вплив на ставлення педагогів до життя, самого себе та оточення.

Частина презентацій є авторськими (друга група – повністю), частина – презентації, розроблені іншими авторами, серед яких – педагоги, що навчаються в закладах післядипломної освіти. Інформація про авторів – на останньому слайді презентації.

Перша група стимуляційних та релаксаційних матеріалів представлена презентаціями та відеоматеріалами, які відображають картини природи, портрети (фото, відео, художні твори), анімації, супроводжуються класичними музичними творами або оркестровими композиціями.

Друга група матеріалів представлена мультимедійними презентаціями, які побудовані за принципом одночасного подання інформації кількох планів: навчально-теоретичного, духовно-морального, художньо-естетичного, музичного.

Наведемо приклад такого поєднання кількох змістових шарів у презентації для роботи з учителями хімії в післядипломному педагогічному процесі. Маючи за мету опанування педагогами специфікою застосування арт-педагогічних технологій у процесі викладання хімії, їх особливості ілюструються на прикладі презентації на тему “Горіння”.

Художньо-естетичним фоном презентації є картини з полум'ям, вогнем, свічками, кострами жонглювання вогнем тощо. Музичний фон представлено композицією Royal Orchestra “Hooked on Bach”. Структуру презентації відображено в таблиці.

Структура презентації “Горіння”

№ слайда	Навчально-теоретична інформація	Духовно-моральна інформація
1	Горіння – складний фізико-хімічний процес	Життя та діяльність настільки ж тісно поєднані між собою, як полум’я та світло. “Що палає, то й світить, що живе, то й діє” (Ф. Глинка)
2	У процесі горіння відбувається викид променистої енергії	“Сенс мого життя – іти до світла. Світло – це любов” (Невідомий автор)
3	Горіння призводить до випромінювання світла	Зрозумій, де світло, і ти зрозумієш, де п’ятьма (О. Блок). “Хочеш, щоб життя стало світлішим – припини темнити” (А. Рахматов)
4	Існує дві стадії горіння – займання та згоряння	“Думка – свічка, від якої можна запалити чужу свічку, але для цього треба мати вогонь” (М. Павич)
5	Для горіння необхідні певні умови	“Почуття – вогонь, думка – масло” (В. Белінський)
6	Наявність кисню підтримує горіння	“Розлука зменшує помірну любов та звеличує сильну, подібно до того, як вітер гасить свічку та розпалює вогонь” (Ф. Ларошфуко)
7	Один з результатів горіння – тепло	“Любов – це та сама доброта, те внутрішнє світло, що осяює людину й дарує їй невичерпне тепло” (Невідомий автор)

На основі наведеного прикладу йде робота з педагогами щодо збагачення основної презентації, її деталізації навчальною та морально-духовною інформацією за допомогою наборів фонових слайдів, висловлювань великих людей, афоризмів, прислів’їв та навчальних посібників для учнів.

Ще одним з варіантів роботи з педагогами є надання прикладу презентації з іншого предмета для стимулювання творчості, побудови презентацій для занять з предмета, який викладає педагог. Наприклад, на основі презентації на тему “Горіння” з хімії вчителі української мови та літератури створюють презентацію для роботи зі школярами над вивченням творчості Марусі Чурай. При цьому використовують вислови духовно-морального плану й підбирають навчальну інформацію з курсу української літератури.

Третя група презентацій дає змогу скорегувати хибні уявлення педагогів про людину, дитину, її місце в світі, стосунки тощо. Духовно-моральною основою таких презентацій та відеоматеріалів є висловлювання великих людей (наприклад, 13 фраз про життя Г. Маркеса), притчі (про мати, про цінність миті, про друзів, про терпіння, про щастя, про вік людини, про жіночі сльози тощо), вибірки з дитячих творів, які розкривають особливості, глибину внутрішнього світу та проблеми сучасної дитини (наприклад, діти відповідають на запитання “Що таке любов?”, фрагменти книги М. Димова “Діти пишуть Богу” тощо).

Важливим елементом застосування арт-педагогічних технологій є підбір музичного фону, який справляє такі різновиди впливу на особистість учителя:

- психозбережний (дає змогу виконати завдання оптимального спрямування емоцій усупереч їх пригнічуванню й викоріненню);
- катарсичний (звільняє від переживань і думок, призводить до стану внутрішнього очищення, відбудовує цілісність людини);
- когнітивний (сприяє набуттю педагогами вмінь оформлювати свої почуття й думки в слова, розвиває пам'ять, формує емоційну сприйнятливність);
- громадянський (кращі зразки етномузичних творів формують громадянську самосвідомість, патріотичні почуття);
- екзистенційний (актуалізують потребу здійснення власного призначення, відбувається “переозначення” смислу музичного твору в особистісно значущий);
- аксіологічний (сприяє ціннісному сприйняттю, досягненню внутрішнього та зовнішнього світу);
- комунікативний (спільне прослуховування, обговорення музичних творів реалізують потребу в самовираженні, вокал і гарний спів налагоджують духовну взаємодію в групі педагогів);
- рефлексивний (дає змогу поглибити емоційне самопізнання, розуміння власних духовних сил);
- творчий (пробуджується метафоричне мислення, бажання виражати свої думки й почуття засобами музичного мистецтва, писати вірші й музику, грати на музичних інструментах, створювати музичні колективи).

Арт-педагогічна модель заняття в післядипломному педагогічному процесі складається з трьох етапів. Перший етап заняття спрямований на постановку життєво важливого смислового питання в “зоні найближчого розвитку”. Другий – на набуття особистісно значущих відповідей на поставлені запитання. На третьому етапі відбувається побудова нового плану дій та набуття (генерування) нових способів взаємодії з оточенням.

Процес застосування технології відбувається за умови матеріально-технічного забезпечення, що дає змогу демонструвати мультимедійні презентації, відеоматеріали, програвати музичні композиції.

Психолого-педагогічними умовами реалізації технології є організація духовної взаємодії суб'єктів післядипломного освітнього процесу та сумісної творчої діяльності. Педагогічними умовами розвитку духовного потенціалу вчителя засобами арт-педагогічних технологій є гуманізація, естетизація, діалогізація, емоційне забарвлення післядипломного педагогічного процесу, урахування мотивації, внутрішньої позиції, інтересів, смаків, індивідуальних особливостей учителів.

За таких умов технологія забезпечує успішний розвиток і саморозвиток особистості, розкриття її потенційних можливостей та надання психологічної допомоги й підтримки в подоланні проблем, що виникають у процесі конструктивної соціалізації та духовного розвитку особистості.

Запропонована технологія дає змогу сприяти особистісному розвитку, актуалізації духовно-морального самовиховання, самодослідження, самопізнання, самоорганізації вчителів, опануванню арт-педагогічних засобів впливу на духовний потенціал школярів.

Висновки. Арт-педагогічні технології позитивно впливають на розвиток духовного потенціалу особистості, її духовно-ціннісної спрямованості, емоційної, моральної, когнітивної сфери, духовних потреб та інтересів; сприяє самопізнанню та здійсненню моральних вчинків. Різновидами впливу арт-педагогічних технологій на особистість вчителя є психозбережний, катарсичний, когнітивний, громадянський, екзистенційний, аксіологічний, комунікативний, рефлексивний, творчий. У педагогічній практиці існують різновиди завдань, які дають змогу впливати на розвиток духовного потенціалу вчителів за допомогою арт-педагогічних технологій у післядипломному процесі.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Педагогіка вищої школи : підручник / Д.В. Чернілевський, І.С. Гамрецький, О.А. Зарічанський, І.М. Пшеничнюк ; за ред. Д.В. Чернілевського. – Вінниця : АМСКП, Глобус-Прес, 2010. – 408 с.
3. Селевко Г.К. Альтернативные педагогические технологии / Герман Константинович Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2005. – 224 с. – (Серия “Энциклопедия образовательных технологий”).

ШАПОВАЛ О.А.

ІНТЕРЕС ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Поняття “інтерес” розкривається в багатьох наукових працях філософів, соціологів, психологів, педагогів, тобто воно є об’єктом вивчення багатьох наук і має міждисциплінарний характер, а тому вимагає аналізу в різних аспектах.

Мета статі – розглянути інтерес як педагогічну проблему.

Інтерес – слово латинського походження (interest), що в перекладі означає “має значення, важливо” [1, с. 55].

Першим намагався дати визначення інтересу І. Кант: це те, що робить “розум практичним, що спричиняє визначенню волі”. В основу інтересу він закладає чистий розум, визнаючи його сталим чинником. З-поміж видів діяльності І. Кант виділив і пізнавальну, але не дав чіткого визначення поняттю “пізнавальний інтерес”.

Французькі матеріалісти XVIII ст. К. Гельвецій, П. Гольбах, Д. Дідро першими пояснюють громадське життя за допомогою інтересів. Вони вбачають у ньому реальну підставу моральності, політики, суспільного ладу в цілому. “Якщо фізичний світ підлеглий закону руху, то світ духовний не менш підлеглий закону інтересу. На землі інтерес є всесильним чарівником, що змінює в очах усіх істот вигляд будь-якого предмета” [2, с. 34].

Важливу роль у розвитку теорії інтересу відіграв також Г. Гегель: “Найближчий розгляд історії переконує нас у тому, що дії людей вплива-